

Ukázka – text není kompletní

Největší Básník

*Cyklus životních a uměleckých
peripetií jednoho Velikána*

Roman Sikora

Díl 1.

Rád by vstoupil Největší Básník do světa skvělých funkcí uměleckých

(Konkursní řízení v exotické republice. V komisi zasedají pouze bakterie, jakožto zástupci plnohodnotného občanství spjatého s fungující demokracií. Pro účast na tomto konkursu je tedy základní podmínkou jistý druh imunity. Na potítku, tedy místu vyhrazeném pro uchazeče, stojící proti tomuto nadmíru života a rychlých mutací schopnému seskupení, je usazen Největší básník. Organismus vícebuněčný, leč ani on nemá buněk přespříliš. Tato okolnost mu tedy brány veřejného života ještě zcela neuzavírá.)

YERSINIA PESTIS: Jak předseda komise já vítat vás. A hned muset říct na úvod. Neradi my vidět, že kdosi vícebuněkový účastnit se tady toho. Řízení výběrového. Konkursního. Na post divadla šéfa uměleckého. Vícebuněkový. Jako jedna buňka by nestačit. Zas někdo zajímavější chtít být, než občan prostý, běžný, nejvšednější. Poplatník daňový, kasičkový.

(Ostatní bakterie souhlasně přikyvuji.)

RICKETTSIA PROWAZEKI: Vždyť struktura vaše, těch moc buněk, v divadle práci vám komplikovat příliš.

YERSINIA PESTIS: Divadlo, ta věc krásná, žádat odpovědnost. A která z buněk vašich, převzít ji? Zas jedna vymlouvat se na druhou, když něco zorat.

VIBRIO CHOLERAЕ: Tak! Dostatek malý praxe vaší taky rmoutit nás. K množnosti buněk přílišné když my přihlížet, mít pochyby my. Tak!

YERSINIA PESTIS: Jakož předseda komis této, vítat vás tu sice. Ale nijak srdečně, to nebát se vy. Proč myslet si, že o vás právě tady kdosi stát? Proč z četných kandidát do funkce vás my právě muset vybrat, ha? Když tady tak žhavé železo být, jak třeba Leptospirosa Pomona, a s praxí dlouholetá?

SALMONELLA TYPHI: Anebo talentovaná Treponema Pallidum.

YERSINIA PESTIS *(nakvašeně):* Anebo ta. Když jinak nedat vy, kolego. Ale spíš Leptospirosa Pomona, není pravda, páni? *(Rozhlédne se po ostatních. Někteří ochotně přikývnu, někteří méně ochotně a někteří se tváří, že neslyší.)*

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK *(poněkud zpocený):* Uvědomuji si, že divadelní provoz je složitý komplex zájmů a usilování. Musí se vycházet vstříc publiku a zároveň dostát uměleckému programu.

YERSINIA PESTIS: Ano! O umělecká program my si pohovořit! Jak umění vy chtít dělat, jak vcítit vy chtít se do požadavek publika milého? Divadelního? Vy vícebuněkový? Do milých jednobuněk diváckých?

VIBRIO CHOLERAЕ: Tak! Já souhlasit s tím! Jak?!

YERSINIA PESTIS: Jak malebně jednobuňky divácké sedět ve svých jednobuňkách, kterak vy vcítit se do problému jejich zřitelného? Vědět vy vůbec, co cítit jednobuňka? Co očekávat od života? Od divadla?

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK: Já, já...

YERSINIA PESTIS: Ano, vy, vy. Vaše všechny buňky. K těm všem hovořit my.

RICKETTSIA PROWAZEKI: Já, já... A za kterou buňku to vaše já teď vlastně promlouvat?

VIBRIO CHOLERAЕ: Ano, ano, správně to říkat vy. Jak moct vůbec takový tento ve funkci sedět, když identita jeho takto neurčitá? Když jedna buňka říkat hot a druhá čehý. Třetí prrr a čtvrtá v cval? Která asi získat vrch? Která pak asi rozhodovat bude? V situaci obtížnostné.

SALMONELLA TYPHI: A jak moci vědět my, že ta, co teď tu říkat chce, že dělat přesně to, co my chtít, až v křesle sedět a u žlabu hýkat bude, jak moci vědět my, že jiná nepřevzít oprat' a chovat k nám... tedy k divadlu pěknému chovat postoj neblahý? Sám za sebe říct, že v divadle tom bych chtít ještě nějaký rok pracovat. V podmínkách důstojnostních.

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK: Vždyť vy už tady nic neděláte léta! Objevíte se tady jednou za čtrnáct dní. Z toho jednou jenom kvůli výplatě!

YERSINIA PESTIS: Ale tohle tedy, tohle nebýt, nebýt korektní vůbec být. Takto si představovat vy práci svou budoucí? Takto? Urážka? Pomluva? Věty jakési? Leptospirosa Pomona nikdy by takového něco neříct!

SALMONELLA TYPHI: Ani Treponema Pallidum.
(*YERSINIA PESTIS* na *SALMONELLU* vztekle zasyčí.)

ENTAMOEBА HISTOLYTIKA (*nesměle*): Ani Sarcptes Scabiei by tohoto se nikdy nedopustit.

YERSINIA PESTIS: Sarcptes Scabiei, HA! HA! To být nápad HA!

SALMONELLA TYPHI: Nesmysl! Úplný nesmysl, HA!

YERSINIA PESTIS (*opět NEJVĚTŠÍMU BÁSNÍKOVÍ*): Ale dát vám ještě šanci. Kontrolní otázku poslední. Tak. Kontrolní. A když nic, tak šmytec. Buď nic nebo šmytec. Nic a šmytec, když něco, my uvidět. Poslouchat. Říkat já. Hle, otázka. Tady. Ted' a tady. Jak divadlo být vždycky. Ted' a tady. Poslouchat. Přemýšlet. Dobře rozmyslet. (*Nadechne se.*) Který druh zbraní vy nejradši mít?

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK: Ale jak to souvisí s divadlem?

RICKETTSIA PROWAZEKI: Naším divadlem, naším divadlem!

YERSINIA PESTIS: Ano, s naším divadlem to velmi souviset. Tak tedy?

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK (*dlouho uvažuje*): Chemické?

YERSINIA PESTIS: Já to vědět. Špatně. Nezapadnout vícebuňka sem.

VIBRIO CHOLERAЕ: Ne, ne. Nezapadnout. Na první pohled já vědět to.
YERINIA PESTIS: Leptospirosa Pomona mnohem lepší být.
SALMONELLA TYPHI: A Treponema Pallidum ještě lepší.
ENTAMOEBА HISTOLYTIKA (*opět nesměle*): A... (*Zahlédne však včas vztekem zsinalou tvář YERSINIE PESTIS a zmlkne.*)
YERSINIA PESTIS (*vykřikne*): Kurvo! (*A vrhne se na SALMONELLU. Ten se brání. Strhne se mela jeden přisedící komise tuče druhého. Po chvíli...*)
NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK (*zoufale*): Pánové! Pánové! A jaká je tedy správná odpověď?! Který druh zbraní mám mít rád, tolik rád, abych už byl hoden, konečně hoden alespoň k maličkému žládku, vám po boku, co vám po boku, ke žládku u podrážek botiček vašich, s patřičnými projevy úcty samozřejmě, u svého malinkatého žládku vděčně koulejší očima vzhůru, u žlábečku malinkého. Jaká je správná odpověď? Chci to vědět. Budu milovat! Budu milovat jakékoli zbraně. Naučím se mít rád jaderné zbraně, palné zbraně, chladné zbraně. Jaké zbraně mám začít mít rád, jsem povinen mít rád?! Řekněte! Vyslovte se konečně! (*Padne na kolena.*) Na kolenu vás prosím, jaké zbraně si mám nadevše zamilovat?!

(V průběhu jeho dlouhého proslovu se členové komise přestanou rvát a hledí na BÁSNÍKA, úpěnlivě k nim upínajícího zrak a vzpínajícího ruce. Bakterie se na sebe podívají, obejmou se, plácají se po zádech, jejich bakteriální tváře se rozzáří veselými úsměvy a sborem vykřiknou.)

BAKTERIE: NO PŘECE BIOLOGICKÉ!!!
(A následuje smích až do konce světa.)

KONEC 1. DÍLU

Malý slovníček:

YERSINIA PESTIS – dříve Pasteurella pestis, bakterie způsobující vysoce infekční onemocnění – MOR. Charakterizuje ho zánět, zduření a nekróza lymfatických uzlin (forma dýmějová, bubonická) nebo méně často jde o plicní lokalizaci s prudkým septickým průběhem (forma plicní).
RICKETTSIA PROWAZEKI – působí infekční onemocnění epidemické povahy – SKVRNITÝ TYFUS. Je charakterizováno náhlou horečkou, exantémem, celkovou slabostí a nervovými poruchami. Zdrojem nákazy je člověk. Přenáší ji veš šatní, Pediculus humanus.
VIBRIO CHOLERAЕ – mikrob způsobující akutní střevní infekční onemocnění – CHOLERU. Projevuje se zánětem střev, průjmami, zvracením a svalovými křečemi. Přenáší se znečištěnou vodou, potravou, rukama. Zanechává dlouhodobou imunitu.
SALMONELLA TYPHI – bakterie přivozující akutní horečnaté infekční onemocnění – BŘIŠNÍ TYFUS, celkové onemocnění charakterizované postižením

hlavně lymfatických tkání tenkého střeva, zduřením sleziny a uzlin. Onemocnění se šíří zažívacím traktem.

ENTAMOEBIA HISTOLYTICA – měňavka úplavická způsobující amébovou úplavici, neboli amébozu, neboli amébovou dyzentérii. Kromě střevní formy je známá forma jaterní (amébová hepatitida), plicní, kožní a mozková. Infekce se přenáší pozřením cyst.

LEPTOSPIROSA POMONA – bakterie působící tzv. nemoc chovatelů vepřů, tzv. horečku krmičů vepřů, přenosnou z prasat na člověka. Klinické příznaky i průběh choroby jsou podobné jako u ostatních leptospiróz.

LEPTOSPIRÓZA - onemocnění domácích i divoce žijících zvířat přenosné na člověka. U člověka je charakterizované horečkami, postižením centrálního nervového systému, jater, ledvin a vznikem krvácivých stavů. Přenáší se vodou kontaminovanou močí nemocných zvířat.

TREPONEMA PALLIDUM – spirocheta způsobující chronickou infekční pohlavní chorobu – SYFILIS, zvanou též příjice, rozšířenou po celém světě. Onemocnění začíná primárním afektem v místě vstupu nákazy (tvrdým vředem, *ulcus durum*), v dalším stadiu dochází ke generalizaci s projevy na kůži a sliznicích. Po různě dlouhém období latence jsou postiženy různé orgány, např. mozek, mícha, aorta. Zdrojem nákazy je nemocný člověk v časném stadiu.

SPIROCHETA, též SPIROCHAETA – druh gramnegativních, většinou fakultativně anaerobních pohyblivých spirálovitých bakterií z čeledi Spirochaetaceae, řádu Spirochaetales. Vyskytují se hlavně v čistých vodách, ale i v kalech, a nejsou patogenní pro člověka.

SARCOPTES SCABIEI – ZÁKOŽKA SVRABOVÁ, roztoč vyvolávající parazitární svědivé infekční onemocnění – SVRAB. Samička roztoče vytváří v rohové vrstvě pokožky chodbičky a klade vajíčka. Na celém těle, zejména v místech, kde je kůže tenká, se objevují pupínky, často ve dvojicích, a někdy i viditelné chodbičky. Přenáší se hlavně přímým stykem nebo infikovaným prádlem.

Největší Básník si potřese rukou s d'áblem, protože jediné, co zbylo, je peklo

Drahému a váženému učiteli, profesoru Bořivoji Srbovi k jeho požehnaným pětasedmdesátinám.

(Kancelář ředitele divadla a Největší Básník, coby mladý básník, coby mladý dramatický básník. Přestože není a zejména nebude pochyb, kdo je zde Největším Básníkem, ředitel divadla jej ztatočně převyšuje. Je to snad tím křeslem, na kterém sedí, či egem, či snad dokonce velikostí imaginace, jíž tento principál disponuje. Největší Básník se spíše krčí a zajíká a zakoktává.)

ŘEDITEL: Nu což, nu což, ta hra vaše nebýt špatná úplně, ale ani dobrá příliš nebýt. Jakoby esprit citu základního divadla tam scházet. Já dvakrát si to přečíst, dvakrát. To už znamenat něco.

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK: Dě-dě-dě-děkovat já.

ŘEDITEL: Vy nemít zač. Já na pochybách být.

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK: Přesto já dě-dě-dě-děkovat vám. Za čas váš. Dvakrát. Hru mou. To nečekat bych. U-u-u-u-uctivě děkovat. To pocta být. Pro mě. Nepatrného. Já ani ne-ne-ne-ne-ne-nedoufat.

ŘEDITEL (*ho blahosklonně utiší*): Spatřovat ve hře vaší zárodky dramatu velkého. Možná vy v budoucnu velký dramatický básník být. Možná největší dokonce. Ale zatím nevelký. Možná dokonce maličký. Možná dokonce nejmenší.

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK: Ano, ano, to vy mít na-na-na-naprostá pravda. Ne-ne-nejmenší. Nepatrný. Ne-ne-ne-nebohý. Zoufalý. Po-po-po-po-po-po-po-po-po-po-po-po-po-po-po...

ŘEDITEL: Ano?

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK: ...po-po-po-po-po-po-po-pochybností přeplněný. Uf. Tak a být to venku.

ŘEDITEL: Ano. Ano. Tvůrčí pochybnosti. Mučivé. Trýznivé. Tak těch vy zbavit muset se. Nezoufat vy. Já pomoci vám v tom rád. I když tak chabá drama vy psát. Být váš učitel já. A cestičkou v sukces vás dovést. Vy spolednout se. Když vy chtít ovšem.

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK: Ano, ano, ch-ch-ch-ch-ch...

ŘEDITEL: Hm?

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK (*se snaží uklidnit, zhluboka se nadechne a zkusí to znovu*): Ch-ch-ch-ch-ch... Moc ch-ch-ch-ch-ch...

(Bezradně ustane. Pak náhle, jako na důkaz své ochoty vstane a kope se patami do zadnice. Ředitel se hurónsky směje.)

ŘEDITEL: Tajná informace já muset říct ti. Nevadí, že tykat budu?

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK: V nejmenším ani, pan ředitel.

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK: Ale...

ŘEDITEL: Vždyť ty chovat se k nim jako kat. Jen co objevit se, hlava dolů, ze scény pryč a už na ní nikdy víc. Chtěl ty něco říct?

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK: Říkat vy kdysi, že já nemám se omezit nechat ničím. Že volná ruka mít.

ŘEDITEL: Opravdu? No ale moc co je, je moc, to vědět ty. Divadla praxe, to je to oč běžet tu. A pak já nerozumět, proč ta ženská, ta Božena, proč pořád mluvit o štěstí? Vždyť je ho všude tolik. Tak ať si svůj krajíc ukrojit a konečně spokojená být. A ta láska její k tomu Josef... To přece úplně z jiného světa být! Co říct to má pro diváka dneska? Takto milenci se k sobě nechovat.

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK: A-a-a-a-a-a...

ŘEDITEL: Ano?

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK: Ale to nebýt moje hra.

ŘEDITEL: Ne? Tak vidět ty. Aspoň teď vědět, jak psát ty nemět.

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK: Ta moje hra jmenovat se Ifigenie v autě.

ŘEDITEL: Tak. Co to být za jméno Ifigenie? No v autu, to chápat já. Ale jinak myslet si, že ten příběh s dobou dneska nic společné nemít. A proč ten její...?

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK: Achilles.

ŘEDITEL: Jistěže, Achilles, já dvakrát to číst. Vědět dobře, že Achilles. Fotbalista. Proč mu bránit, aby šel za štěstí? Copak ona nechápat, že kariéra důležitá být? A proč se k ní nakonec vrátit. Přestup do první liga, být důležitý přece. Ifigenie to chápat muset. A ona? Nechápat. Proč odsuzovat ho, že být nejlepší? I ty chtít být nejlepší. I já chtít být nejlepší. Všichni chtít být nejlepší. Co by stát se, kdyby nikdo nechtít být nejlepší? Já myslet, že Ifigenie to chápat měla by. A ty taky. Ty nechtít být nejlepší?

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK: Ano, ch-ch-ch-ch-ch-ch-ch...

ŘEDITEL: Proto ty tady. Já ukázat ti, jak být nejlepší. Ifigenie má dát mu do ruky pušku a říct: „Ty jít! Já šťastná být, když ty šťastný být. Tvůj úspěch být mým úspěchem.“ Psát si to ty? (*Básník čile uchopí pero a zapisuje.*) „Ta druhá žena ti víc dá, než dát já. A děti naše plát hrdost budou, když ty slavný být.“ To je co? Nečíst to já ani a hned vědět, jak vylepšit.

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK: S-s-s-s-skvělé!

ŘEDITEL: Že? A zbytek ty dopsat. Písnička připsat, tanečky. Trochu radost vložit do toho. Lid chce radost mít. Na svět být zla tolik, za které nikdo nemoct a nemoct ho nikdo řešit ani. Takový osud to je. Smutný, to ano. Ale radostí být mnoho jiných, drobných. Když láska nebýt, tak ať jede na Malorca, Káhira, Benátka. To dneska moct ona už. A nebýt to kdysi dobré tak. Pamatovat ty? Nesvoboda. Cenzura.

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK: A-a-a-ano. Zlá čas.

ŘEDITEL: Přesně. Zlá čas. Teď lepší čas nastat. Proč neklid vsouvat do duše divák? Kdo chtít se dívat na tragédii. Komédie, sranda, jak božský Werich říkat, to muset se. O lásce psát. Nic nevyřešit to, ale oblažit aspoň. Divadlo nikdy svět nespasit.

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK: Ano, ano, to-to-to já vědět. *(Opět vyskočí a kope se patami do zadnice. Ředitel se hurónsky směje.)*

ŘEDITEL: Přítel můj, už já dřív chtít se zeptat, co ty to pořád dělat?

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK: Co? Toto? *(Kope se patami do zadnice.)*

ŘEDITEL *(se hurónsky směje)*: Ano, toto.

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK: To já ukázat chtít jenom, že vědět já, co si divák žádat dneska. Humor, legrace, sranda.

ŘEDITEL: No, ano, ano. Ale oduševnělost. Duchaplnost je do toho třeba trochu vložit.

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK *(zvedne židli a utírá si jí nos, ředitel se hurónsky směje)*: Co takto? Nebo takto? *(Chvíli stojí a pak si podrazí nohy a sekne sebou o zem. Ředitel se hurónsky směje.)*

ŘEDITEL: To předtím, být dost lepší.

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK: Toto? *(Utírá si nos židlí. Ředitel se hurónsky směje.)*

ŘEDITEL: Ne, ne, to úplně první.

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK: Toto? *(Kope se patami do zadnice. Ředitel se směje ze všeho nejvíc.)* B-b-b-b-být rád, že vám se líbit to.

ŘEDITEL: Ty k smrti usmát mě. Teď já na záchod muset. *(Stále se bouřlivě směje a odchází.)* To dobré být. To dobré být...

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK *(chvíli bezradně stojí a pak vzhledne zoufale k nebi)*: Pane Bože, ty to vidíš!

(Za ohromného hromobití a sborového zpěvu „halelujá“ a „hossana“ sestupuje s nebe Anděl Páně v pravé ruce s mečem plamenným a s povědomým zarputilým výrazem ve tváři.)

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK: Tak přece jen je něco na nebesích.

(Anděl Páně si přendá meč planoucí z pravé ruky do levé a vytne postupně, výchovně a systematicky Největšímu Básníkovi několik rázných políčků.)

ANDĚL PÁNĚ: Copak tě ve škole neučili, že umění je bytostnou výpovědí o světě?! *(Políček.)* Že umění je způsobem nazírání na svět?! *(Políček.)* Že na nebesích není nic a úkolem umění je svět znova a znova v nerovném boji s nepravdou a omyly pojmenovávat, osmyslňovat a alespoň se pokoušet jej pro sebe učinit obyvatelným?! *(Políček.)*

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK *(se chytne za bitou stranu tváře)*: Au! *(Rezignovaně.)* Ale učili. Jistěže mě to učili. Ale jenom někteří. *(Políček.)* Tak co mám vlastně dělat? Umřít hlady?

(Anděl Páně chvíli přemýšlí. Pak Největšímu Básníkovi vrazí nejráznější z políčků a vykřikne...)

ANDĚL PÁNĚ: Tvoř podle svého svědomí, hňupe! (*A zmizí na nebesích.*)
(*Vstoupí ředitel. Čmucha.*)

ŘEDITEL: Tak už byl tady zas. Vždycky po něm zbude ten nesnesitelný sirný puch řeči o svědomí. (*Básník na něj vyjeveně hledí.*) Taky se umím vzletně vyjadřovat. Ale pročpak bych to dělal? Kdo to dneska potřebuje? Myslíš, že bych to takhle daleko dotáhl, kdybych si hrál na něco výjimečného? Kdybych chtěl dělat to jeho bytostné umění a ne umění pro obyčejné lidi, divadlo pro diváka?

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK: N-n-n-n-ne.

ŘEDITEL: Dobře. To je, příteli, dobrý začátek slibná kariéra. Tak kde my to přepsat. Pardon, přestat.

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK: Že já muset př-př-př-př-přepsat h-h-h-hru, kterou já ne-ne-ne-nenapsat a vy ji nikdy ne-ne-ne-nečíst.

ŘEDITEL: To být o to lepší. Teď vědět, jak jít na to. (*Nastaví ruku k políbení. Pak si náhle ještě na něco vzpomene.*) A zapomenout bych. Tajná informace mít. Režisér přečíst hru tvoji a říct, že má nová hra autora slavnějšího.

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK: A-a-a-a-a-ano?

ŘEDITEL: No, jak vidět, muset se snažit ty. Nebo ty nechtít?
(*Básník chvíli stojí a pak vykřikne.*)

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK: Ale a-a-a-a-ano! (*Několik marných pokusů o vyslovení odhodlání.*) CH-CH-CH-CH... CH-CH-CH-CH-CH-CH-CH-CH-CH-CH...

ŘEDITEL: Nebo ty nechtít?

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK: Ch-ch-ch-ch-ch...Bože, jak já CH-CH-CH-CH...

ŘEDITEL: Boha si na pomoc radši nevolat. Půjde to líp. Takže?

NEJVĚTŠÍ BÁSNÍK (*sebere veškerou vnitřní sílu*): Ano, já... CHTÍT!
(*Ředitel nastaví ruku k políbení. Největší Básník se k ní dychtivě vrhá.*)

KONEC 2. DÍLU

...